

УДК 336.719

*Боднар О.А.
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ІНЖИНІРИНГУ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ

Одним із чинників, що сприяють розвитку банківської системи, є розробка та впровадження нових банківських технологій. Тим не менш, інновації в банківському бізнесі включають не тільки технічні розробки, а й впровадження нових форм бізнесу, методів роботи на ринку, нових товарів і послуг, нових фінансових інструментів, тобто всіх результатів і продуктів фінансового інжинірингу.

Аналіз опублікованих робіт з досліджуваної тематики вказує на те, що вони переважно вузько спрямовані: охоплюють застосування фінансової інженерії в роботі з цінними паперами або в роботі окремих суб'єктів господарювання [1].

Багато ключових моментів фінансового інжинірингу ще не вивчені. Отже, поки немає оцінки економічної ефективності фінансового інжинірингу в банківській справі, немає консенсусу щодо цілей, принципів, функцій фінансового інжинірингу та чітких рекомендацій щодо формулювання концепції фінансового інжинірингу, що свідчить про відсутність добре розробленої методологічної бази, розробки та впровадження продуктів фінансового інжинірингу в банківську практику.

Під технологією в процесі фінансового інжинірингу в банківській установі слід розуміти будь-який банківський продукт, операцію, процес, які можуть виникнути в процесі здійснення діяльності. За такого припущення доцільно розглянути взаємозв'язок фінансового інжинірингу та фінансового менеджменту, оскільки зниження ризику є однією з цілей фінансового менеджменту, через це методи фінансового менеджменту можуть розглядатися як методи фінансового інжинірингу.

Обидва поняття мають на увазі використання системи управління власним об'єктом. Цілі фінансового менеджменту поділяють на тактичні та стратегічні. Аналогічно можна сформулювати цілі

фінансового інжинірингу, оскільки їх можна розглядати залежно від результату, на який спрямований фінансовий інжиніринг. Метою фінансового менеджменту є: досягнення максимального прибутку; фінансове забезпечення діяльності та розвитку банківської установи акціонерами та кредиторами; управління ризиками; підвищення ефективності діяльності.

Суб'єктами фінансового менеджменту є фінансові служби банківської установи, а також її керівництво та фінансові менеджери. Ми бачимо відмінності між фінансовим інжинірингом та фінансовим менеджментом в тому, що фінансовий менеджмент є безперервним процесом, цілі якого взаємопов'язані та розширюються в часі, і їх необхідно скоригувати, щоб відобразити ситуацію та отриманий раніше результат. Цілі фінансового інжинірингу є остаточними, чітко визначеними, вони не можуть бути взаємопов'язаними. При цьому весь процес спрямований на досягнення однієї мети, на виконанні якої закінчується потреба у фінансовому інжинірингу. Можна стверджувати, що методи фінансового менеджменту можуть бути реалізовані в процесі фінансового інжинірингу.

Ми вважаємо, що такі явища, як ризики та прибутковість, не можуть бути предметом фінансового інжинірингу, оскільки вони керовані, виникають у процесі діяльності банку та супроводжують його діяльність. Фінансовий менеджмент має бути зосереджений на певному предметі, який можна модифікувати за своїми якісними характеристиками за допомогою інструментів фінансового інжинірингу. Ми пропонуємо використовувати банківські продукти та послуги як об'єкт фінансового інжинірингу.

Кінцевим результатом фінансового інжинірингу банківської установи ми пропонуємо розглядати банківський продукт (інноваційний або з новими властивостями) та організаційну структуру (нову або з певними змінами). Отриманий результат фінансового інжинірингу повинен відповідати конкретним інтересам контрагентів, акціонерів.

Сучасники визначають фінансовий інжиніринг як «вирішення завдань для підвищення ефективності фінансової діяльності та зниження фінансових ризиків шляхом не тільки розробки нових продуктів, а й шляхом ефективного використання різноманітних комбінацій існуючих фінансових інструментів для досягнення поставлених цілей в інтересах учасників фінансових відносин, а також

шляхом ефективного використання різноманітних комбінацій існуючих фінансових інструментів незалежно від організаційно-правової форми та сфери їх діяльності» [2] або як «процес, що адаптує існуючі фінансові інструменти та процеси та створює нові, щоб суб'єкти фінансового ринку могли найбільш ефективно адаптуватися до мінливого середовища» [3].

Згідно з аналізом літературних джерел, банківський інжиніринг розглядається або як похідна від фінансового інжинірингу, або як рівноцінний вид інжинірингу поряд з фінансовим інжинірингом.

На нашу думку, виділяючи окремо категорію «банківський інжиніринг», відокремлюючи його від фінансового інжинірингу, ми створюємо конкретну концепцію зі своєю унікальною структурою та складом.

Як показує аналіз банківської діяльності, нині банківські установи використовують фінансовий інжиніринг для оцінки ризиків, управління активами та пасивами, фінансового планування, оптимізації портфеля тощо. Тому для реального та стабільного зростання банківської галузі необхідний єдиний підхід, що стає можливим завдяки поєднанню методів фінансового інжинірингу з основними принципами та стратегіями банківського менеджменту. Отже, вітчизняним банківським установам необхідно активно впроваджувати результати фінансового інжинірингу в свою поточну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Saipnazarov Sh. Sh. Conceptual Bases of Financial Engineering in Banking / International Journal of Research in Management & Business Studies (IJRMBS 2019) Vol. 6 Issue 4 Oct. - Dec. 2019. P. 82-84. URL: <http://ijrmbs.com/vol6issue4/saipnazarov.pdf>.

2. Халатур С. М., Гончаренко О. В., Хомук Н. Д. Інструментарій фінансового інжинірингу для комплексної оцінки фінансового стану підприємств. Економіка та держава. 2022. № 1. С. 39–44. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.1.39.

3. Ivanova O.V. Banking engineering as a process of creating banking innovations // FES: Finance. Economy. Strategy. Series: Innovative Economics: The Human Dimension. VGTA. 2017. No 1. p. 21-25.